

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos Korupcijos prevencijos valdybos

Korupcijos rizikos skyriaus viršininkas Domantas Lukauskas

Vilnius, 2024

Prevenција. Reikšmė

Pasirengimas atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą

- Veiklos sričių sąrašo sudarymas
- Sprendimo atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą priėmimas
- Informacijos surinkimas:
 - ✓ korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas arba teisės pažeidimus;
 - ✓ gautus skundus, pranešimus, pareiškimus;
 - ✓ STT atliktas korupcijos rizikos analizės, antikorupecinius teisės aktų vertinimus;
 - ✓ atliktus vidaus patikrinimus, audito išvadas;
 - ✓ sociologinių tyrimų, žiniasklaidos, darbuotojų apklausų rezultatai ir kiti viešai prieinami duomenys;
 - ✓ interviu metodas;
 - ✓ kita reikšminga informacija.

Veiklos sritys

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo išvada

2023-10-19 Nr. 123-456

(data)

Vilnius

(Vieta)

1. Viešojo sektoriaus subjektas, kuriame atliktas KPT nustatymas (veiklos sritis (-ys), kurioje (-iose) buvo atliekamas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas, jos (-ų) trumapas aprašymas).

XXXXXX prie Lietuvos Respublikos X ministerijos.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas šiose veiklos srityse:

Ūkio subjektų priežiūra;

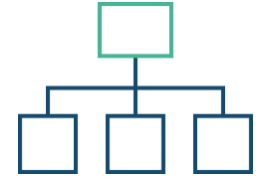
Viešųjų pirkimų vykdymas;

Informacinių sistemų naudojimas;

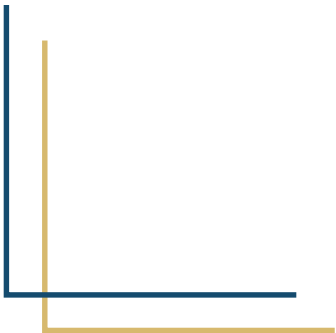
Personalo atranka.

- Viešojo sektoriaus subjekto veiklos sritimi laikytina jo atliekama procedūra teisės aktuose jam pavestai funkcijai atlikti;
- Skirtas sisteminti informaciją (nustatytas korupcijos rizikas ir / ar veiksniai) korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metu

Rizika ar rizikos veiksnys?

- Rizika atitinka sistemoje egzistuojančių grėsmių ir pažeidžiamumų derinį, padaugintą iš pasekmių, kurios gali kilti įvykus žalos įvykiui.
- Korupcijos rizika yra susijusi su nustatytų pažeidžiamumų rinkiniu, kuris leidžia sistemoje ar procese vykdyti korupcinę veiklą.
- Rizika - nepageidaujamo rezultato tikimybė!
- Korupcijos rizikos veiksnys - individo, institucijos ar proceso bruožai ar ypatybės, kurie padidina korupcinio elgesio, integralumo pažeidimo, neetiško elgesio ar kitos elgsenos, kuri gali turėti neigiamą poveikį viešojo sektoriaus institucijos tikslams pasiekti, tikimybę.
- Įvairios aplinkybės, kurios gali paskatinti, sukelti ar leisti korupcinį ar neetišką elgesį.
- Korupcijos rizikos veiksnys - sąlygos, įvykiai ir aplinkybės, galinčios sudaryti prielaidas korupcijai (rizikoms kilti)!

Rizikų nustatymas, jų lygio apskaičiavimas ir suskirstymas pagal svarbą

POVEIKIS	Katastrofinis	5	10	15	20	25 R ₁ ; R ₂
	Kritinis	4	8	12	16	20 R ₇ R ₅
	Pastebimas	3	R ₆	R ₈	R ₃ ; R ₄	15
	Žemas	2	4	6	8	10
	Nercikšmingas	1			4	
R ₁₁ ; R ₁₂		2	3	R ₉ ; R ₁₀	5	
	Labai žema	Žema	Vidutinė	Aukšta	Labai aukšta	
TIKIMYBĖ						

- Remiantis surinkta informacija, identifikuoti ir suformuluoti korupcijos rizikas, sudaryti jų sąrašą ir priskirti indeksą, pavyzdžiui:

„R₁ – iš anksto žinomų tiekėjų protegavimas;
R₂ – neracionaliai naudojamos valstybės lėšos;
R₃ – piktnaudžiavimas procedūromis;
...“

- Korupcijos rizikas įvertinti pagal TIKIMYBĖS ir POVEIKIO kriterijus;
- Jeigu ta pati rizika nustatyta skirtinguose padaliniuose, tačiau juose skiriasi jos lygis, jis nustatomas pagal aukščiausią nustatytą lygį;
- Naudotis Rekomendacijų priedu Nr. 1.

Korupcijos rizikos veiksnių įforminimas, išvados parengimas

- Rizikos veiksnių nustatymas (priedo(-ų) Nr. 3 užpildymas)
- Rizikų mažinimo ir nustatytų korupcijos rizikos veiksnių pašalinimo priemonių nustatymas
- Išvados parengimas

- **Raudona** - rekomenduojama atlikti korupcijos rizikos veiksnių nustatymą veiklos srityse, kuriose jos gali pasireikšti, išvardinti nustatytus korupcijos rizikos veiksnius ir pasiūlyti konkrečias priemones, skirtas jiems šalinti. Šiuo atveju gali būti taikomos ir kitos priemonės, numatytos dėl geltonų rizikų.
- **Geltona** - rekomenduojama atlikti:
 - ✓ šią (-as) sritį (-is) reglamentuojančių vidaus teisės aktų ir jų projektų antikorporcinius vertinimus;
 - ✓ papildyti antikorporcinių elgesio kodeksą arba taisykles situacijomis, kaip darbuotojams elgtis susidūrus su šiomis rizikomis;
 - ✓ taikyti darbuotojų sąmoningumo didinimo priemones – organizuoti renginius, paskaitas, parengti atmintines ir kt.

KPT priedo Nr. 2 (išvados) pildymas

1. Pildant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo priedo Nr. 2 (Išvados) punktą Nr. 2. (Asmenys (subjektai), atlikę viešojo sektoriaus subjekto KPT nustatymą) nurodoma:

- Visi asmenys atlikę korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą;
- Įvardinamas struktūrinis padalinys (departamentas, valdyba, skyrius ir kt.), kuriame dirba asmuo ir pareigos (viršininkas, specialistas ir kt.) bei vardas ir pavardė, pavyzdžiui:

„Administravimo valdybos Viešųjų pirkimų skyriaus vyriausiasis specialistas Antanas Petras Jeronimas“

2. Pildant Išvados punktą Nr. 3 nurodomas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo pradžios ir pabaigos laikas, bei analizuotas laikotarpis, pavyzdžiui:

„Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas pradėtas 2023-01-02, baigtas – 2023-06-02.

Analizuotas 2021 – 2023 metų laikotarpis.“

Arba

„Analizuotas laikotarpis nuo 2020-01-01 iki 2022-12-31.“

KPT priedo Nr. 2 (išvados) pildymas (II)

Prioriteto tvarka (pradedant nuo daugiausiai balų surinkusių aukščiausio (raudono) rizikingumo lygio) išvardijamos nustatytos rizikos, bei pateikiamas jų vertinimas matricių metodu (nurodant rizikos lygį, tikimybės ir poveikio balus, taip pat pagrindimą, kodėl skirti tokie balai). Kiekvienai rizikai pagrįsti gali būti pateikiami papildomi duomenys ir (ar) informacija (pildomi 4.1., 4.2. ir 4.3. laukeliai).

Pavyzdžiui:

„R₁ — iš anksto žinomų tiekėjų protegavimas

P=5; T=5;. Rizikos lygis 5 x 5 = 25

Rizikos (galimas) poveikis vertinamas kaip katastrofinis, nes analizuojamu laikotarpiu pradėtas ikiteisminis tyrimas, gauti skundai, (gali būti) patiriama didelių papildomų ir (ar) biudžete nenumatytų finansinių išlaidų, aiškinantis aplinkybes ilgėja atliekamų funkcijų laikas bei padaroma didelė žala (subjekto) reputacijai.

Tikimybė vertinama kaip labai aukšta, nes analizuojamu laikotarpiu nustatyti trys atvejai (viešojo sektoriaus subjekte dirba 200 darbuotojų).“

KPT priedo Nr. 3 pildymas

3 punktas:

„Subjekte atliekant viešuosius pirkimus, vadovaujamas ...

Metinis pirkimų planas faktiškai nėra parengiamas. Subjekte yra sudaromas pirkimo poreikių sąrašas ir parengiama pirkimų suvestinė, kurią, kaip metinį pirkimų planą, savo įsakymu patvirtina subjekto direktorius.

2021 metų viešųjų pirkimų plane buvo numatyta 13 pirkimų, kurių bendra vertė sudarė 1 505 879 eurus. Turimais duomenimis, 2021 metais subjektas atliko 330 pirkimų, kurių bendra vertė sudarė 1 761 417 eurų. Vadinasi, 2021 metais buvo atlikta 317 į pirkimo planą netrauktų pirkimų.

Į pirkimo „planą“ nėra įtraukiami tokie pirkimai, kaip pavyzdžiui, įrangos techninės priežiūros ir remonto paslaugų, priemonių, atskirų paslaugų, finansinių ataskaitų audito paslaugų ir pan.

Taip pat didžiąją dalį mažos vertės pirkimų plane nurodytų pirkimų numatoma atlikti neskelbiamos apklausos būdu. Pavyzdžiui, 2021 m. Mažos vertės pirkimų plane 90,7 proc. nurodytų mažos vertės pirkimų (176 iš 194 pirkimų) buvo numatyta vykdyti neskelbiamos apklausos būdu.“

KPT priedo Nr. 3 pildymas (II)

4 punktas: **Nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:**

- 1. Nereglamentuotos viešųjų pirkimų poreikio formavimo procedūros, nenumatytas suplanuotų prekių, paslaugų ir darbų poreikio pagrįstumo tikrinimo privalomumas tiek planuojant pirkimus, tiek koreguojant patvirtintus planus. Nesant numatytų poreikio pagrįstumo tikrinimo procedūrų gali būti formuojamas proteguojamas poreikis. Galimos situacijos, kai prekių, paslaugų ar darbų poreikis sukuriamas dirbtinai, t. y. nereikalingų prekių, paslaugų ar papildomų darbų pirkimas, ypač besibaigiant biudžetiniams metams; perkant paslaugas, kurias pagal vidaus dokumentus atlieka perkančiųjų organizacijų darbuotojai*
- 2. Neskelbiami pirkimo plano pakeitimai, nors tokios procedūros, pagal ... numatytos.*
- 3. Nepakankamai reglamentuotas mažos vertės pirkimų vykdymas, t. y. išsamiai nedetalizuota tokių pirkimų vykdymo tvarka - nenurodo kaip atsirenkami potencialūs tiekėjai, koks turi būti jų skaičius ir pan.*

5 punktas: **Siūlomos rizikos mažinimo ir nustatytų jos veiksmų pašalinimo priemonės:**

- 1. Reglamentuoti viešųjų pirkimų poreikio formavimo procedūras, įskaitant ir tokio poreikio kontrolės veiksmus;*
- 2. Tikslinti mažos vertės pirkimų vykdymą reglamentuojančią tvarką.*
- 3. Nustatyti ir vykdyti pirkimo planų, jų keitimo ir paskelbimo kontrolę.*

D. U. K.

1. Kokiais teisės aktais / metodika vadovautis atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą?
2. Kiek veiklos sričių nagrinėti? Kokią(-ias) veiklos sritis pasirinkti atliekant KPT?
3. Kokiame subjekte reikia atlikinėti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą?
4. „Pas mus nėra **realios** rizikos / korupcijos“
5. Kaip dažnai reikia atlikti KPT?
6. Dažniausiai daromos klaidos, gerosios praktikos pavyzdžiai?
7. Ką daryti ir kas man bus, jei nespėjau KPT atlikti per rekomendacijose nustatytą terminą?

**KEEP
CALM
AND
KPT**

Ačiū!

